

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno ob nedeljah in praznikih. — Inzerati do 30 petih vrst do Din 2, do 100 vrst do Din 2.50, od 100 vrst do Din 3, večji inzerati petih vrst do Din 4. — Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inostranstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Karlova ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 5b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, obojako uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Zadnje slovo od očeta domovine:

Poslednja pot Masaryka iz Prage v Lane

Milijoni so spremljali prezidenta Osvoboditelja na poslednji poti — Pretresljive slove naroda na poti iz Prage do Lan — Turobna svečanost na lanskem pokopališču

Praga, 22. septembra. br. Pogrebni sprevoz, ki se je formiral na Hradčanih, je ob 10.45 krenil skozi staro mesto proti Wilsonovemu kolodvoru. Šel je mimo vseh zgodovinskih poslopij, ki so igralo v Masarykovem življenju kako važnejšo vlogo. Za krsto so stekali najprvo pokojnikova rodbina, nato prezident republike dr. Beneš, zastopniki tujih državnih poglavarjev, zastopniki tuji vlad in parlamentov ter ostale oficijelne delegacije, člani vlade z ministrskimi predstavniki dr. Hodžo na čelu, člani senata in parlamenta, duhovščina vseh veroizpovedi, predstavniki najvišjih državnih ustanov, predsednik vrhovnega sodišča, deželni poglavarji, primator Prage z zastopniki ostalih mest, nato skupina generalov, bivših ministrov, zastopniki centralnih uradov, visokih šol in znanstvenih ustanov, deželni zbori in novinarji. Nato je šla skupina oficijev, v kateri je bilo 76 generalov, 296 polkovnikov, 296 podpolkovnikov, 560 majorjev, 650 stabelnih kapetanov, 340 kapetanov, 480 poročnikov in 340 podporočnikov, večje število žandarmerijskih oficijev in 1.500 podoficirjev. Nato je šla kolona v kateri je bilo 25.000 legionarjev, živih pri Masarykovem delu za narodno osvoboditev. Zaključek sprevoza so tvorili oddečki vojske in sicer 5 bataljonov pehote, 4 eskadroni konjenice in 24 topov. V zraku pa je ves čas sprevoza krožilo 160 letal.

Nepregledne množice

Ob vsej 7 km dolgi poti so tvorile špalir nepregledne množice naroda. Na določenih mestih pa so bile delegacije posameznih organizacij in ustanov. Posebne skupine so tvorili vojni invalidi, slepci. Ko je šel sprevoz mimo parlamenta, so se obudili spomini na mnoge važne dogodke iz Masarykovega življenja. Tu je prisegel pred narodnim predstavništvom, ko je bil izvoljen za prvega prezidenta republike, tu je prisostvoval veliki vojaški paradi ob 15 obletnici republike, tu je proglasil večkonosni mir in tu je proklamiral ustanovitev češkoslovaškega Rdečega križa. Pred novim poslopjem filozofske fakultete je bilo zbranih na tisoče akademikov, pred juridično fakulteto pa profesorjski zbor vseh pravih in drugih visokih šol. Na Strmečkem namjesti je bilo zbranih nad 3000 zastopnikov samoupravnih oblasti in zastopnikov Zveze občin. Glinjivi prizori so bili pred mestnim magistratom, kjer je spomenik neznanega junskega legionarja in Husov spomenik. Tu se je sprevoz ustavil za pol minute. Na Masarykovem nabrežju je bila postrojena šolska mladina, na Vavčevskem namjesti pa poleg ogromne množice občinstva močni oddečki Sokolov, skvotov in drugih društev.

Poslednje slovo vojske

Ob 13.30 je dospel sprevoz pred Wilsonov kolodvor. Tu so krsto položili na katafalk, pred katerim se je nato češkoslovaška vojska poslednjič poslovila od svojega ustanovitelja in prvega vrhovnega poveljnika. Defile čet je bil izvršen brez godbe. Vrhovni inspektor general Štoviří je po končanem defileju pozdravil prezidenta Osvoboditelja s sabljo, nakar je šest legionarjev dvignilo krsto in jo poneslo na peron, kjer je že čakal poseben vlak. Vlak je imel pet vagonov. Na prve tri so naložili vence, četrti je bil mrtvaški voz, peti pa velik salonski voz, v katerega so vstopili člani rodbine in prezident republike dr. Beneš. Za ostale oficijelne žalne goste je bil pripravljen drugi poseben vlak.

Iz Prage v Lane

Ob 15.15 je krenil vlak s posmrtnimi ostanki proti Lanom, 10 minut za njim pa drugi poseben vlak, s katerim so potovali oficijelni predstavniki. Ta vlak je na progi prehitel mrtvaški vlak in je prišel v Lane 20 minut pred njim.

Ob vsej 40 km dolgi progi iz Prage v Lane so se zbrale nepregledne množice iz bližnje in daljnje okolice, da izkazujejo poslednjo čast prezidentu Osvoboditelju. Ljudje so stali in klečali na

obeh straneh proge, ponekod so prižgali kresove in ognje v žarah, drugod pa so svetili z baklami. Vsi kolodvori so bili odeti v črno, na peronih pa so bili postavljeni oltarji s sliko Masaryka. Posebno gniljivo je bilo slovo kladenskih rudarjev, ki so v svojih slikovitih uniformah z janskimi lučkami v rokah napravili špalir ob progi.

Na malem vaškem pokopališču ...

Ob 17.23 je vlak s posmrtnimi ostanki prišel v Lane, kjer je bil zbran ves narod iz bližnje in daljnje okolice. Ko so izstopili člani rodbine in prezident republike, so železničarji prenesli krsto iz vagona pred kolodvor, kjer so jo dvignili na ramena domačini in jo ponesli mimo lanskega gradu na vaško pokopališče. Bila je že trda tema, ko je sprevoz dospel na pokopališče. Na pokopališču so mogli samo sorodniki in najvišji predstavniki, ker za druge ni bilo prostora. Daleč naokrog pa je pokopališče, ki je bila razsvetljena z močnimi žarometi, obkoljevala nepregledna množica naroda, ki je kleče izkazala poslednjo čast nesmrtnemu Masaryku. Po kratki molitvi, ki jo je opravil evangelijski župnik Urbánek, je pevski zbor »Smetana« iz Prage zapel koral, nato pa državno himno, nakar so krsto spustili v grob, kjer bo počival Masaryk poleg svoje ljubljene soproge Charlotte. Vsi navzoči so vrgli v grob po eno rdečo rožo. V grob so položili tudi zemljo iz Masarykovega rojstnega kraja Hodonina, z groba pokojnega generala Stefánika, z groba Komenského in iz Bistrice, Masarykovega najljubšega letovišča. Petje Masarykove najljubše pesmi »Sinko, sinko...« je zaključilo turobno svečanost in poslednjo pot T. G. Masaryka iz Prage v Lane.

Masarykova večna luč

V trajen spomin na nesmrtnega prezidenta Osvoboditelja T. G. Masaryka so večeraj pred spomenikom osvoboditve prižgali takozvano Masarykovo večno lučko. Legionarji so ponesli ogenj od matvaškega odra na Hradčanih do spomenika in s svečo, ki je gorela ob Masarykovem odru, prižgali večno luč, ki naj ves češkoslovaški narod trajno spominja in opominja na Masarykovo oporo in njegova velika dela in zasluže.

Žalna svečanost legionarjev

Po končanih pogrebnih svečanostih v Pragi so se zbrali legionarji, 25.000 po številu, na Staroměstskem namjestu pred Husovim spomenikom in spomenikom osvoboditve ter imeli žalni zbor. Pri tej turobni svečanosti so sodelovali tudi jugoslovenski legionarji in vojni dobrovoljci. Po odigranem koralu je najprvo spregovoril zastopnik primatorja Prage, nato pa legionar kmizevnik Kvapil, ki je v klenih besedah orisal nesmrtni lik prvega češkoslovaškega legionarja in borce za osvoboditev, pokojnega Masaryka. Spomine na težke borbe in težke žrtve za osvoboditev je obudil narodni poslanec Josip David, ki je pozval vse legionarje, da obnove prisego zvestobe pokojnemu Masaryku in njegovim idejam. V imenu jugoslovenskih vojni dobrovoljcev je spregovoril slepi polkovnik Lujo Lovrič.

Žalni zbor slovenskih delegacij

Slovenske delegacije, ki so sodelovale pri pogrebnih svečanostih v Pragi, so se zbrale snovi v hotelu Savoya k intimni žalni svečanosti. Slovensost je priredila Češkoslovensko-jugoslovenska liga v Pragi, udeležili pa so se zastopniki JC lige iz Slovenije gg. Orel, Jagodič, Tavčar, Mirko Fettech, dr. Kac in dr. Perko, praško ligo je zastopal podpolkovnik Jeroslav Čihak in Beringer. Navzoči je bil tudi bivši generalni konzul v Ljubljani dr. Beneš. Na tem sestanku so obujali spomine na pokojnega Masaryka in njegove odnose z Jugoslovenci.

Sodbe o Masaryku

»Faktili so seveda smejajo nastaranost našega, da je treba vladati s ljubeznijo in

pravičnostjo. Toda Masaryk, ki je vladal po tem moralnem principu, je priboril Češkoslovaški spoštovanje vseh narodov in napravil zemljo svobode v avtoritarni puščavi srednje Evrope za najtrdnjše in najkrepkejšo državo, ki se je rodila iz valov svetovne vojne.«

»New Chronicle«, London.
»Masaryk je postal politik in državnik zlasti preko jugoslovenskega vprašanja. Ako bi ne bilo Masaryka, bi jugoslovensko vprašanje ne dobilo nikdar tako jasne oblike pred Evropo.« Pravda.
»Z Masarykom odhaja s pozorišča največja politična osebnost današnje Evrope.« Emil Vandervelde, Bruselj.

»Nesreča je bila za Madžarsko, da je Temo Masaryk s svojimi ljudmi poznal boljša pota, vodeča na zapad, kakor pa mi Madžari.«

»Pešti Naplo«, Budimpešta.

»Naključje je hotelo, da je Masaryk umrl nekoliko ur pred Hitlerjevim govorom v Nürnbergu, polnem strasti. Po histeričnem vplivu, ki smo ga ves dan slišali iz Nürnberga, poslušajmo krasno lekcijo, prihajajočo iz tihe sobice v Laneh, kjer počiva veliki Masaryk.«

»L'Oeuvrec«, Pariz.

Mussolinijev obisk v Berlinu ne bo rodil nobenih senzacij

Obisk bo samo zunanja manifestacija tesnega sodelovanja obeh režimov

Rim, 22. septembra. b. Mussolinijev obisk v Nemčiji je tudi v Rimu predmet vseh mogočih ugibanj in govoric. Med najbolj značilnimi je zlasti ona o morebitni italijansko-nemški pobudi z asistencije podunavske konference. Po zadržanju rimskih uradnih krogov pa se zdi kaj malo verjetno, da bi do take konference prišlo prav sedaj, ko so drugod odprti zelo koščiti problemi, ki zadevajo italijanske in nemške interese. V poučenih krogih zatirajo v tej zvezi, da od Mussolinijevega obiska sploh ni pričakovati nič senzacionalnega in novega.

Rim, 22. septembra. AA. Agencija Stefani objavlja naslednje uradno sporočilo o bližnjem Mussolinijevem potovanju v Nemčijo: Duce bo odpotoval 24. septembra v Nemčijo na poziv vodje in državnega kancelarja Hitlerja na uradni obisk. V

Mussolinijevem spremstvu bodo zunanji minister grof Ciano, tajnik fašistične stranke Starace, minister narodne vzgoje Alfieri, osebni tajnik Bastiani ter uradni raznih pisarn in zasebne pisarne predsednika vlade. Po enodnevnem zadržanju v Monakovem bo Duce odpotoval na Meklenburško, kjer bo 26. septembra prisostvoval zaključni fazi jesenskih manevrov nemške vojske, nato pa bo odpotoval v Berlin, kjer bo ostal do 28. septembra.

Maršal Badoglio v Berlinu

Berlin, 22. septembra. AA. Popoldne je prišel v Berlin maršal Badoglio. Sprejeli in pozdravili so ga zastopniki nemškega vojnega ministrstva in italijanski veleposlanik. Jutri ali pojutrišnjem bo odpotoval Badoglio na področje vojaških vaj.

Zakaj je Italija popustila

Pred obiskom v Berlinu hoče Italija zabrisati vtis mednarodne osamljenosti

Paris, 22. septembra. Pristanek italijanskih odgovornih političnih činiteljev na morebitno sodelovanje italijanske brodirije v borbi proti gusarstvu, je sprejet z zadovoljstvom v Parizu in Londonu, kjer so že od vsega početka želeli tudi italijansko sodelovanje v tej akciji. Ker gre sedaj za čista tehnična vprašanja, ki naj jih reši konferenca pomorskih strokovnjakov, bo sedaj potrebno, da se izreče za novo ureditev tudi vse ostale podpisnice nyonskega sporazuma.

Zeneva, 22. septembra. Vest, da je Italija pristala na sodelovanje v razgovorih pomorskih strokovnjakov na osnovi nyonskega sporazuma, je napravila v Zenevi zelo ugoden vtis. Tu poudarjajo zlasti, da Italija v uradnem sporočilu ne zahteva več enakosti, in so zaradi tega mnenja, da ne postavlja Rim nikakih pogojev. Grof Ciano je odpravnikoma poslov Velike Britanije in Francije samo izjavil, da sprejema na znanje dejstvo, da sta obe vladi (francoska in angleška) priznali Italijo kot »veliko središče evropske sil«. Predsednik nyonske konference Deltos bo po sporazumu z Edenom najbrž določil sestank pomorskih strokovnjakov že prihodnji teden v Parizu. Sma-trajo, da bo na tej konferenci sprejet sklep

da se italijanske ladje lahko dodele francoskim in angleškim torpedovkam pri izvrševanju pomorskega nadzorstva. Domnevajo, da je Italija spremenila svoje zadržanje po želji samega Mussolinija, ki je tik pred svojim potovanjem v Berlin hotel praprečiti sleherni razpravo o mednarodni osamljenosti Italije in Nemčije.

Popolno soglasje med Anglijo in Italijo

Paris, 22. septembra. w. Angleški zunanji minister Eden je prišel danes v Pariz. Odešel je v angleško poslanstvo ter je imel daljši telefonski razgovor z angleškim min. predsednikom Chamberlainom, ki mu je sporočil, da je seja ministrskega sveta, ki je bila sklicana za sredo, odgojena, ker več ministrov ni v Londonu. V Parizu in v Londonu menijo, da pred sestankom Hitlerja z Mussolinijem ne bo nobenih pogajanj o važnih mednarodnih vprašanjih. Ob 13. je Eden obehodval pri predsedniku vlade Chautempsu. Ob tej priliki sta državnika proučila mednarodni položaj ter ugotovila popolno soglasnost v naznanju. Ob 15.15 je Eden odpotoval z letalom v London.

Protižidovski izgreedi v Varšavi

Židje se organizirali samoobrambo

Varšava, 22. septembra. b. V nekaterih pokrajinskih mestih, pa tudi v sami Varšavi, ob bližnji nedelji in ponedeljek veliki protižidovski izgreedi. V večjih skupinah so se zbirali protižidovski elementi v židovskih okrajih in demonstrirali proti židom z raznimi vzkliki. Prišlo pa je tudi do dejanskih napadov na nekatere židovske pasante. V nekaterih ulicah so se nasprotniki tudi spopadli in je tekla kri. Policija je intervenirala in izvedla večje število aretacij. Ker so se židje ponekod zelo uspešno uprli napadom, domnevajo, da so v zadnjem času zaradi lastne varnosti organizirali samoobrambene oddelke. Ponoči je skozi mesto korakala socialistična povorka, iz katere so se čuli vzkliki proti organizatorjem protižidovskih izgreedov.

Železniška nesreča v Franciji

Angoulême, 22. septembra. Potniški vlak na progi Angoulême-Pariz je pri kraju La Prade v okrožju Saranque skočil s tira. Šest oseb je mrtvih, veliko število ranjenih.

Kongres internirancev in političnih kaznjencev

iz avstrijske dobe bodo 26. in 27. t. m. v Beogradu. Lokal: fizikalna zveza novo univerzo, načel ob pol 10. Dovoljena vožnja po železnici z popustom

75%. Legitimacije za vožnjo se že lahko dobe pri banovinskem odboru (Rasto Fustolemič) v Ljubljani. Za polijatev legitimacije je treba priložiti poštno znamko.

Sestanek Kanya-Titulescu

Zeneva, 22. septembra. AA. Madžarski zunanji minister Kanya se je čezes dopoldne sestel s predsednikom sveta Male antante rumunskim zunanjim ministrom Antonescuom.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Politični obzornik

Dr. Stojadinović — Maček

Glasilo JREZ na Sušaku »Primorske Novine« objavljajo to-le vest iz Beograda: »Knez-naměstnik Pavle je te dni sprejel v avdijenci na Brdu predsednika vlade in ministra zunanjih del dr. Milana Stojadinovića. Dr. Milan Stojadinović se je nato sestel v bližini Rogaske Slatine z vodjo hrvatskega narodnega pokreta dr. Mačkom. Razgovor je trajal nekoliko ur. V političnih krogih v Beogradu in v Zagrebu pripisujejo posebno veliko važnost temu sestanku. Ni znano, kakšen uspeh je imel ta sestanek, sodi pa se v krogih, ki so blizu merodajnim političnim činiteljem, da ni izključena možnost sodelovanja med Beogradom in Zagrebom. Podlaga za to sodelovanje bi bile nove volitve v Narodno skupščino, ki bi se izvedle v najkrajšem času.« — Dobesedno isto vest je priobčila tudi sarajevska »Jugoslovenska Pošta«, kakor tudi razni drugi srbski in hrvatski listi.

Vsebinska sporazuma z dr. Mačkom

»Jugoslovenska Pošta« piše: Dasi pred podpisom med dr. Mačkom in združeno srbskono opozicijo sklenjenega sporazuma ne mislijo objaviti njegove vsebine, vendar so v političnih krogih znane glavne konture tega sporazuma. Ono, kar je bistveno v celoti stvari in radi česar je dr. Maček sprejel predlog združene opozicije, ki so mu ga vročili dr. Laza Marković, Božo Vlahjić in dr. Gavrilović, je priznanje potrebe federativne ureditve države na plemenski podlagi. To potrebo je združena opozicija hoče-neče priznala, zavežajoč se, da bi drugače dr. Maček pod nobenim pogojem ne pristal na sporazum. Ta sporazum predvideva predvsem razveljavljanje sedaj veljavne državne ustave, kakor tudi gotovo dobo brez vsake ustave. V tej dobi bi se naj izdelala nova ustava, ki bi bila seveda v direktnem nasprotju z današnjo. Istčasno bi se imel tudi sestaviti nov volilni red za Narodno skupščino. Senat bi po novi ustavi odpadel. Po novem volilnem redu bi se nato vršile volitve narodnih poslancev.

V političnih krogih izven združene opozicije se je takoj pojavil, čim se je izvedelo o podrobnostih sporazuma, oster odpor proti takemu sporazumu in to predvsem v vrstah JREZ, pa tudi v drugih političnih skupinah, ki so mnenja, da se v današnjih časih in v današnji situaciji niti ne sme pomišljati na neustavno stanje. V poučenih krogih računajo s tem, da bo imel sporazum med dr. Mačkom in združeno opozicijo to posledico, da se bosta takoj osnovala dva bloka: unitaristični, ki bo branil dosedanje državno ureditev, to je državno in narodno edinstvo, in federalistični, ki se bo boril za preureditev države v federativnem smislu na separatistični in plemenski podlagi... Po vsem sodeč stojijo sedaj neposredno pred ustanovitvijo unitaristično-nacionalnega in federalističnega bloka in pred zelo interesantno politično borbo.

Razkol v bivši samostalni-demokratski stranki

Somišljeniki bivše samostalne demokrat-ske stranke, ki niso zadovoljni s sedanjim strankinim vodstvom, ki ga tvorijo Adam Pribečević, Večeslav Vilder in dr. Srgjan Budisavljević, in ki so nasprotni koaliciji s hrvatsko seljačko stranko, so se preteklo nedeljo zbrali v Beogradu v hotelu »Srbijac« in sklenili, da odpovedo pokrščeno strankinemu vodstvu v Zagrebu in osnujejo svojo samostojno strankino organizacijo. Sestanek so se udeležili odposlanci iz Sumadije, Vojvodine, Bosne in Hrvatske. Predsednik je Milan Gjorgjević, referat pa je imel novinar Voja Miodković, ki je med drugim izjavil: Mi ni moremo biti za one, ki hočejo federativno ureditev naše države. Ali naj ponovno oživljamo one meje, za katere smo prelili morje krvi in žrtvovali gore kosti, predno smo jih porušili? Mi bomo morali sodelovati s onimi, ki nam jamčijo za ono, kar je nam najvažnejše in najsvetejše, a to je narodno in državno edinstvo in monarhijo pod žezlom dinastije Karađorđevićev. Nato so še govorili Milan Jovanović, dr. Radančević iz Podravske Slatine, Novaković iz Like, Tepić iz Virginostina in Zorčić iz Sušaka. Vsi govorniki so soglasno zahtevali ločitev od zagrebaškega strankinega vodstva in izstop iz seljačko-demokratske koalicije. Na sestanku je bila končno sprejeta resolucija, v kateri se odobrava nastop onih, ki so se uprili strankinemu vodstvu, ker se je le-to izneverilo program državnega in narodnega edinstva in zahteva izstop iz seljačko-demokratske koalicije, popolno strankino neodvisnost in prenos sedeža strankinega vodstva iz Zagreba v Beograd. V glavni odbor je bilo izvoljenih 30 članov, v predsedstvo pa so bili izvoljeni Milan Gjorgjević, uradnik v p. v Beogradu, dr. Miloš Radančević, odvetnik v Podravske Slatini, Radimir Vorkapić odvetnik v Beogradu, Gjuro Oklopčija, trgovec iz Gospića in Voja Miodković, publicist v Beogradu. — Kakor vse kaže, bodo nazadnje ostali v bivši samostolno-demokratski stranki samo še njeni prvaki Vilder, Budisavljević in Adam Pribečević. To je tragika pogrešne politike in politične taktike!

Curih, 22. septembra. Beograd 10. Pariz 14.875, London 21.5825, New York 435.375, Bruselj 73.30, Milan 22.925, Amsterdam 240.375, Berlin 174.65, Dunaj 79.75 do 82.05, Riga 24.25, Varšava 80.00, Bukarešta 8.25

